

BEGRAVEN IN OSS

Begraafplaatsenbeleid

November 2009

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	3
2.	Wettelijk kader	4
3.	Actualiteit	5
4.	Inventarisatie / vertreksituatie	6
5.	Bevolkingsprognose	7
6.	Trends	8
7.	Visie	9
8.	Vraagstukken	10
8.1	Capaciteit	10
8.2	Bijzondere begraafplaatsen	12
8.3	Monumentale grafbedekkingen	13
8.4	Langdurig uitgegeven graven	14
8.5	Begraven op eigen terrein	14
8.6	Financieel	15
8.7	Mogelijke komst van een crematorium	15
9.	Uitvoeringsprogramma	16

BIJLAGEN

- 1. Monumenten op begraafplaatsen**
- 2. Overzicht begraafplaatsen gemeente Oss**

1. INLEIDING

Na de verschillende herindelingen zijn er in de gemeente Oss 21 begraafplaatsen gelegen. Vier van deze begraafplaatsen zijn of niet meer in gebruik (Dennenburg) of er wordt slechts zeer sporadisch begraven (Demen – particuliere begraafplaats, Neerlangel en een Israëlitische begraafplaats), maar de overigen zijn nog in gebruik. Twee begraafplaatsen zijn in gemeentelijk beheer en zijn algemene begraafplaatsen.

In de stad Oss zijn 6 begraafplaatsen gelegen; één hiervan is de gemeentelijke begraafplaats Hoogen Heuvel, één is de Israëlitische begraafplaats, waar incidenteel begravingen plaats vinden, en de overige vier begraafplaatsen hebben een rooms-katholieke signatuur. In de omliggende kernen liggen nog 12 begraafplaatsen die in gebruik zijn. In Megen ligt een gemeentelijke begraafplaats; de overigen zijn bijzondere begraafplaatsen. In de kernen Dieden en Koolwijk is geen begraafplaats gelegen.

Op dit moment is een aantal vraagstukken actueel. De vraagstukken staan op een of andere manier met elkaar in verband. In deze nota wordt getracht een totaalbeeld te geven.

Zaken die geregeld worden in de beheersverordening voor de gemeentelijke begraafplaatsen en de uitvoeringsbesluiten (zie 2.) blijven onverminderd van kracht en zullen in deze nota niet worden herhaald (zaken t.a.v. inrichting, beheer en gebruik begraafplaatsen zoals grafrechten, slecht onderhouden graven, grafbedekkingen).

Het doel is te komen tot een beleidsstuk waarin voor een aantal zaken de hoofdpunten worden beschreven. De verschillende vraagstukken aangaande begraven en begraafplaatsen worden gebundeld en de uitgangspunten vanuit de gemeente worden duidelijk aangegeven. Het gemeentelijk beleid wordt door dit beleidsstuk duidelijk en inzichtelijk. Bovendien dient het als onderlegger voor het beheerplan en in de contacten met de beheerders van de bijzondere begraafplaatsen binnen de gemeente. Deze contacten zijn van belang om de gemeentelijke verantwoordelijkheden aangaande begraven en begraafplaatsen op een heldere manier te kunnen invullen.

2. WETTELIJK KADER

In de Wet op de Lijkbezorging is vastgesteld dat overledenen worden begraven of gecremeerd en op welke wijze dat dient te gebeuren. In de wet wordt bepaald dat een gemeente ten minste één begraafplaats heeft die beschikbaar is voor haar inwoners, zodat van overheidswege kan worden begraven. Dit betekent niet dat elke gemeente een gemeentelijke begraafplaats dient te beheren. Een begraafplaats kan ook gelegen zijn in een andere gemeente als de gemeenten daar onderling voor hebben gekozen. In de meeste gemeenten beheert de gemeente echter zelf één of meerdere begraafplaatsen. Voor deze begraafplaatsen moet een beheersverordening worden opgesteld.

Daarnaast bestaan de bijzondere begraafplaatsen, dat zijn begraafplaatsen van kerkelijke of particuliere instellingen. Een bijzondere begraafplaats kan slechts worden aangelegd en in stand gehouden door een kerkgenootschap dan wel door een privaatrechtelijke rechtspersoon of een natuurlijk persoon. De gemeente dient wel de grond voor aanleg of uitbreiding aan te wijzen en als zodanig te bestemmen. Ook kan zij maatregelen voorschrijven die nodig zijn om de grond geschikt te maken als begraafplaats. Voor het in gebruik nemen van een bijzondere begraafplaats is toestemming nodig van burgemeester en wethouders, zij kunnen toestemming weigeren als niet aan wettelijke voorschriften is voldaan. Daarnaast is bepaald dat als het kerkgenootschap geen eigenaar van de grond is, het college desgevraagd zorg kan dragen dat het kerkgenootschap de grond op redelijke voorwaarden kan verwerven¹.

Op grond van de Gemeentewet is het een taak van het gemeentebestuur om toezicht te houden op het begraven en de begraafplaatsen. Dit geeft de gemeente de mogelijkheid om ongewenste situaties te voorkomen of te beëindigen. Op het moment dat de beheerder van een bijzondere begraafplaats om welke reden dan ook zijn taken niet meer kan uitvoeren komt de taak bij de gemeente te liggen.

Beheersverordening / uitvoeringsbesluiten

De gemeente Oss heeft twee algemene begraafplaatsen in beheer. Op 21 juni 2007 heeft de gemeenteraad de huidige 'Verordening voor het beheer en gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen Oss 2007' vastgesteld. Een en ander wordt nader uitgewerkt in twee uitvoeringsbesluiten: één voor Hoogen Heuvel en één voor Megen.

Op dit moment bedragen de uitgiftetermijnen 20 jaar.

¹ Wet op de Lijkbezorging, artikel 40, lid 4: "Indien het kerkgenootschap geen eigenaar van de benodigde grond is, dragen burgemeester en wethouders desgevraagd zorg, dat het kerkgenootschap de grond, mede gelet op de staat, waarin deze ingevolge het tweede lid moet verkeren, op redelijke voorwaarden in eigendom kan verwerven. Kunnen burgemeester en wethouders en het kerkgenootschap niet tot overeenstemming komen, dan bepalen gedeputeerde staten op verzoek van een van hen of beide de voorwaarden."

3. ACTUALITEIT

In het recent uitgevoerde onderzoek² naar de verschillende bijzondere begraafplaatsen wordt geconstateerd dat er op korte termijn een probleem is voor wat betreft de capaciteit van de begraafplaats in Macharen. Het college heeft in oktober 2007 door middel van een collegebesluit een stap gezet om mee te denken over oplossingsrichtingen: dit volgt een ander traject dan deze beleidsnota.

Behalve begraafplaats Macharen is op iedere andere bijzondere begraafplaats in principe voldoende begraafoppervlak aanwezig om aan de begraafbehoefte te kunnen voldoen bij een begraafcyclus van 40 jaar, blijkt uit inventarisatie van adviesbureau Genius Loci.

Er kunnen wel knelpunten ontstaan doordat de geldende grafrechten zijn verleend voor een langere tijd of er een langere interesse voor een graf is. Knelpunten kunnen ook voortkomen uit het feit dat er niet actief wordt geruimd. Begraafplaatsen waar mogelijk op termijn problemen zouden kunnen ontstaan, dienen dit uit te zoeken. Mogelijk kan een eventueel capaciteitstekort opgelost worden door een uitbreiding van de grafvelden dan wel door een actief ruimingsbeleid.

Voor wat betreft de gemeentelijke begraafplaatsen: Na de grootschalige ruiming op begraafplaats Hoogen Heuvel in Oss en de mogelijkheden van uitbreiding kan er voldoende capaciteit worden gecreëerd, ook na het in gebruik nemen van vak S voor islamitisch begraven. Voor de nabije toekomst is met de ruiming van de oudste velden van deze begraafplaats voldoende ruimte gecreëerd.

De begraafcapaciteit van de gemeentelijk begraafplaats Megen wordt door een aantal zaken beperkt. Naast de vermeende hoge waterstand wordt graven bemoeilijkt door resten van een oude kapel en een betonnen plaat die in de grond zijn gevonden. Recent is onderzoek uitgevoerd naar wat waar in de bodem ligt en hoe dit de capaciteit van de begraafplaats beïnvloed. Ook zijn in januari 2007 peilbuizen geplaatst om de grondwaterstand te monitoren. Resultaten van dit onderzoek laten zien dat dubbeldiep begraven op deze begraafplaats problemen oplevert door de grondwaterstand en dat er (ingrijpende) maatregelen moeten worden genomen om hier op termijn te kunnen blijven begraven.

² Beleidsvisie begraafplaatsen, Herziene rol bijzondere begraafplaatsen door Genius Loci d.d. 13-10-2006.

4. INVENTARISATIE / VERTREKSITUATIE

De gemeente Oss telt 21 begraafplaatsen. Hieronder wordt een overzicht gegeven:

	naam begraafplaats:	adres:	bijzonderheden:
1.	Hoogen Heuvel	Lindenstraat, Oss	Gemeentelijk
2.	Megen	Clarastraat, Megen	Gemeentelijk
3.	RK Heilig Hart	Amsteleindstraat, Oss	
4.	RK Eikenboomgaard (MOO)	Eikenboomgaard, Oss	
5.	RK Don Bosco	Leeuwerikstraat, Oss	
6.	RK Gerardus Majella	Berghemseweg, Oss	
7.	Israëlitische Hescheweg	Hescheweg, Oss	zeer incidenteel begraven
8.	RK Kloosterstraat	Kloosterstraat, Berghem	
9.	RK St. Lambertus	Groenstraat, Haren	
10.	RK St. Petrus' Banden	Kerkstraat, Macharen	
11.	RK St. Lucia	Molensingel, Ravenstein	
12.	Hervormd	Pollekespad, Ravenstein	
13.	RK St. Sebastianus	Rogstraat, Herpen	
14.	RK St. Willibrordus	Maasdijk, Demen	
15.	particuliere begraafplaats van familie Van den Bergh	Demen	zeer incidenteel begraven
16.	RK H. Vincentius	Laagstraat, Deursen-Dennenburg	
17.	Dennenburg	Hoogstraat, Deursen-Dennenburg	niet meer in gebruik
18.	RK	St. Jansstraat, Neerlangel	zeer incidenteel begraven
19.	RK H. Lambertus	Hamstraat, Huisseling	
20.	RK H. Antonius Abt	Kerkstraat, Overlangel	
21.	RK St. Victor	Loonsestraat, Neerloon	

In de bijlage worden de locaties op kaart aangegeven.

5. BEVOLKINGSPROGNOSES

Uit de bevolkingsprognoses blijkt dat de bevolkingomvang vooralsnog groter wordt. Op termijn zal de bevolking inkrimpen. Landelijk gezien ligt het omslagpunt, vanaf wanneer het bevolkingsaantal daalt, tussen 2030-2040³.

De prognose voor de provincie Noord-Brabant⁴ geeft een (steeds kleiner wordende) groei aan tot circa 2030, waarna de bevolkingsomvang afneemt. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een steeds groter wordend sterfteoverschot, dat kort na 2020 wordt geprognosticeerd. Het sterftecijfer zal groeien, met name doordat de omvangrijke naoorlogse geboortegeneraties leiden tot een sterke toename van het aantal overledenen. Deze groei zwakt tegen 2040 af.

Het geboortecijfer laat een golfbeweging zien, veroorzaakt door het grote aantal geboorten in de tweede helft van de jaren '80 en de jaren '90. Door het gemiddeld kindertal van 1,75 wordt het niveau van de eerdere golfbeweging niet bereikt, met dit kindertal zullen de komende generaties zichzelf niet vervangen. Verwacht wordt dat het kindertal in de toekomst stabiel blijft.

Voor de gemeente Oss neemt de bevolking toe tot 82.785 op 1 januari 2040, waarbij de laatste jaren nauwelijks sprake is van groei. De natuurlijke aanwas is vanaf 2032 negatief. Het sterfteoverschot neemt hierna toe.

In Oss groeit het percentage inwoners boven de 65 jaar van circa 15% in 2008 naar 25% in 2040, dit loopt gelijk op met de provinciale percentages. Het aantal ouderen zal in de toekomst dus sterk stijgen.

³ CBS, Kerncijfers van de bevolkingsprognose, 2006-2050.

⁴ Provincie Noord-Brabant, De bevolkings- en woningbouwbehoefteprognose Noord-Brabant, actualisering 2005 en actualisering 2008.

6. TRENDS

Landelijk gezien is er een aantal trends zichtbaar voor begraven en de aanverwante zaken:

- Belangrijkste trend is dat er weer mag worden gesproken over de dood en de persoonlijke wensen daaromtrent, er is dus een individualisering te zien in de uitvaarten en op begraafplaatsen. Er is steeds meer behoefte aan keuzevrijheid. Men kiest voor persoonlijke elementen voor de rouwverwerking, de uitvaart, de laatste rustplaats en bij het bepalen van uiterlijke verschijningsvormen van gedenktekens. Te denken valt hierbij aan bijvoorbeeld begraven in eigen grond, langere grafrust, soort kist, afmetingen en de vorm van de zerk, invulling van de uitvaart.
- Het aantal crematies neemt toe, onder andere als gevolg van de steeds hoger wordende kosten voor traditionele graven door stijgende grond- en onderhoudskosten. Hierdoor kan de vraag naar urnengraven- en/of nissen stijgen.

7. VISIE OP BEGRAVEN

De gemeente Oss stelt zich tot doel te voorzien in voldoende capaciteit om te begraven. Hierbij worden de voorkeuren van de overledenen in ogenschouw genomen, waarbij, waar mogelijk, wordt voldaan aan de wensen op het gebied van het begraven van specifieke groepen in de samenleving. Daarbij valt te denken aan kindergraven of graven voor een groep met een gezamenlijke geloofsovertuiging.

Daarnaast is het van belang om een betaalbare en kwalitatief goede voorziening te bieden aan de inwoners en de nabestaanden, om op verantwoorde wijze een laatste rustplaats te bieden aan de overledenen, waar ze op een gepaste wijze kunnen worden herdacht.

8. VRAAGSTUKKEN

Vanuit de Osse situatie, de inventarisatie die door Genius Loci is uitgevoerd en de avond voor beheerders van de bijzondere begraafplaatsen (13 november 2006) komt een aantal vraagstukken, waaraan in deze nota aandacht wordt besteed.

Het gaat in het bijzonder om de volgende vraagstukken:

- 8.1 capaciteit van de begraafplaatsen, algemeen en bijzonder;
- 8.2 hoe om te gaan met de bijzondere begraafplaatsen;
- 8.3 monumentale grafbedekkingen;
- 8.4 hoe om te gaan met eeuwigdurende grafrechten;
- 8.5 het vraagstuk van begraven op eigen terrein;
- 8.6 financieel;
- 8.7 de mogelijke komst van een crematorium.

8.1 CAPACITEIT

Het kunnen blijven begraven binnen de gemeente Oss is afhankelijk van het creëren en houden van ruimte voor graven op de verschillende begraafplaatsen. Zonder ruiming raakt iedere begraafplaats op den duur vol. Door de vergrijzing in Nederland wordt de termijn waarop de begraafplaatsen vol raken ook steeds korter.

Capaciteit kan worden verkregen door inbreiding en uitbreiding. Bij inbreiding is het behoud van kwaliteit van het begraven en de begraafplaats belangrijk. In veel gevallen is in- of uitbreiden echter niet nodig als er tijdig wordt geruimd. Door ruiming van de graven waarvan de grafrechten zijn verlopen komt de ruimte weer beschikbaar (zuinig ruimtegebruik), er kan weer worden begraven, waardoor er weer grafrechten binnenkomen. Ruiming wordt wettelijk goed geregeld.

Onderzocht is waar gemeentebreed ruimte is om te begraven. Hierbij is gekeken naar het aantal vrije graven en op wat voor termijn deze bezet zullen zijn, waarbij wordt uitgegaan dat er niet in de tussentijd wordt geruimd of op een andere manier ruimte wordt gecreëerd.

Een basisvoorwaarde voor het beheer van een begraafplaats is het op orde hebben van de administratie.

	naam begraafplaats:	aantal graven:	beschikbare capaciteit / lege graven:	beschikbare capaciteit / lege urnengraven:	capaciteits-probleem?
1.	Hoogen Heuvel, Oss	3.116	ong. 2015 / 454 ⁴		as
2.	Algemeen, Megen	445	ong. 2012 / 45 ⁵		onderzoek ! as & ruimen
3.	RK Heilig Hart, Oss ¹	1.176	2012 / 253		as & ruimen
4.	RK Eikenboomgaard (MOO), Oss ²	2.093	2034 / 500	2016 / 32	as & ruimen
5.	RK Don Bosco, Oss ³	ca. 800	2045 / 255	2017 / 24	as & over

6.	RK Gerardus Majella, Oss ³	ca. 1.330	na 2045 / 333	2010 / 15	as & over
7.	Israëlitische Hescheweg, Oss ²	n.v.t.	nog 29 begravingen, voldoende ruimte		
8.	RK Kloosterstraat, Berghem ¹	1.302	2013 / 229	2018 / 96	ruimen
9.	RK St. Lambertus, Haren ³	ca. 150	2045 / ca. 15	na 2045 / 38	nee
10.	RK St. Petrus' Banden, Macharen ¹	115	2007 / 21	2042 / 13	ja !!!
11.	RK St. Lucia, Ravenstein ¹	484	2024 / 92		ruimen & as
12.	Hervormd, Ravenstein ³	63	2025 / ca. 10		ruimen
13.	RK St. Sebastianus, Herpen ¹	586	2013 / 112		ruimen & as
14.	RK St. Willibrordus, Demen ³	ca. 143	na 2045 / 35	2018 / 4	as
15.	particuliere begraafplaats van familie Van den Bergh, Demen	n.v.t.	#		
16.	RK H. Vincentius, Deursen ³	ca. 240	na 2045 / 42	2030 / 18	as
17.	RK, Dennenburg ²	n.v.t.	# gaat om 5 graven		
18.	RK, Neerlangel ³	n.v.t.	#		
19.	RK H. Lambertus, Huisseling ³	ca. 295	2045 / 20-25		nee
20.	RK H. Antonius Abt, Overlangel ³	ca. 160	2025 / ca. 20		as & ruimen
21.	RK St. Victor, Neerloon ³	ca. 135	2016 / 10		ruimen

¹ Peildatum gegevens: 2002

² Peildatum gegevens: 2004

³ Aanneمة op basis van korte inventarisatie van Genius Loci, 2006

⁴ Gegevens 1-1-2009: Recent is op de begraafplaats Hoogen Heuvel ruimte gecreërd door de ruiming en herinrichting van de oudste grafvelden. Van de 454 beschikbare plaatsen zijn er 310 algemene graven, waarvan slechts 4 gelegen in het 'vrije veld', en 71 kindgraven. Daarnaast zijn er 53 islamitische graven beschikbaar en 20 islamitische kindgraven.

⁵ Gegevens 1-1-2009: Het grootste deel van de 45 beschikbare graven is kindgraven (ca. 25).

Uitgezocht dient te worden wie de houder is en wat de juridische status is van deze begraafplaatsen.

As Capaciteit asbestemmingen schiet te kort, om problemen te voorkomen deze capaciteit tijdig uitbreiden.

Over De begraafplaats heeft –volgens de inventarisatie– naast de bestaande grafvelden op de begraafplaats ruimte om de grafvelden uit te breiden. Kanttekening is dat bij de begraafplaatsen waarvoor dit geldt er is uitgegaan van aannames op basis van een korte inventarisatie.

N.b. Bovenstaand schema is een **indicatie** van de capaciteit en de mogelijke problemen die kunnen ontstaan op de verschillende begraafplaatsen. Het is niet de bedoeling om een uitputtende opsomming te geven. Vooral niet omdat voor een aantal begraafplaatsen aannames zijn gedaan en de cijfers waarmee is gewerkt van verschillende data zijn.

Uitgangspunten:

- *Het beheer van een begraafplaats continueren door regelmatig te ruimen, deze ruiming dient bij voorkeur planmatig en per vak uitgevoerd te worden.*
- *Slechts tot uitbreiden van begraafplaatsen overgaan wanneer ruimen of creëren van meer graven op de betreffende begraafplaats (inbreiden) onmogelijk is. Bij inbreiding dient wel de kwaliteit van de begraafplaats te worden gewaarborgd; bij een brutografoppervlak van 6 tot 8 m² kan een*

gezond evenwicht worden gerealiseerd in de beheers- en onderhoudskosten en de te ontvangen opbrengsten.

- *Voor de financiering van de ruiming van de gemeentelijke begraafplaatsen dient een reservering op de begroting te worden opgenomen, die gevuld wordt door een deel van de grafrechten.*
- *De administratie en registratie van de gemeentelijke begraafplaatsen op orde hebben en houden.*
- *De 'vinger aan de pols' houden bij de bijzondere begraafplaatsen.*

Hoogen Heuvel

Op basis van deze uitgangspunten is op de gemeentelijke begraafplaats Hoogen Heuvel geruimd om ruimte te maken voor de toekomstige vraag. Uit berekeningen blijkt dat de begraafplaats in de huidige omvang niet voldoende capaciteit heeft om blijvend te voorzien in de ruimtevraag, ook niet na grootschalige ruiming. Om voldoende capaciteit te hebben om cyclisch te kunnen begraven, dat wil zeggen dat de graven worden hergebruikt op het moment dat de grafrechten⁵ aflopen, is naast de ruiming een uitbreiding noodzakelijk. De uitbreiding van de begraafplaats wordt meegenomen in het proces van herziening van bestemmingsplan Zuid.

Megen

Op basis van een technisch onderzoek naar de begraafmogelijkheden op de begraafplaats Megen (mei 2008) wordt geconcludeerd dat de grondwaterstand een belemmering is (dubbeldiep) te begraven op een groot deel van de begraafplaats. Daarnaast zijn er restanten van een fundering van enige archeologische waarde aangetroffen, waardoor een deel van de begraafplaats niet kan worden gebruikt. Om duidelijkheid te krijgen over de (on)mogelijkheden over de capaciteit en de wenselijkheid van het gebruik van deze begraafplaats zal nader onderzoek moeten plaatsvinden.

8.2 BIJZONDERE BEGRAAFPLAATSEN

Zoals hierboven al blijkt, binnen de gemeente Oss zijn veel bijzondere begraafplaatsen. In een aantal gevallen werken de beheerders samen of verzorgt een beheerder meerdere begraafplaatsen. Er is geen samenwerking of andere relatie met de gemeente als begraafplaatsbeheerder. Wel is er een gezamenlijk doel, namelijk op een gepaste, serene manier begraven, waarbij de wensen van de overledene en diens nabestaanden gerespecteerd worden.

Een begraafplaats heeft in een kleinere kern, waar een groot aantal van de bijzondere begraafplaatsen zijn gelegen, een bijzondere functie. De gemeente ziet voordelen van het behoud van deze voorziening in de kleine kernen en zal, indien mogelijk en gewenst, meedenken over voorkomende problemen. Echter, de bijzondere begraafplaatsen zijn financieel geen gemeentelijke verantwoordelijkheid, zij zullen zelfvoorzienend moeten zijn.

Ondanks dat er tot op heden geen samenwerking is tussen de gemeente en de overige beheerders, is het voor de gemeente toch van belang om te weten wat er speelt op de bijzondere begraafplaatsen. Naast het feit dat ze een wettelijke verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van het begraven is het

⁵ Gemiddeld beslaat een begraafcyclus 40 jaar.

goed om te weten wat er speelt bij de diverse begraafplaatsen, welke problemen actueel zijn en welke ontwikkelingen in de toekomst een probleem kunnen worden.

Uitgangspunten:

- *Jaarlijks een bijeenkomst beleggen met de beheerders van de bijzondere begraafplaatsen, met als doel elkaar op de hoogte houden en eventuele moeilijkheden vroegtijdig onderkennen. Organisator en initiator is de afdeling Burgerzaken, als de beheerder van de gemeentelijke begraafplaatsen. Andere afdelingen kunnen worden uitgenodigd ten behoeve van specifieke onderwerpen, te denken valt aan de beleidsafdelingen. Onderwerpen kunnen zijn (tekort aan) vrijwilligers, samenwerking en kennisuitwisseling. In eerste instantie is het van belang om op de hoogte te zijn van elkaars ideeën en wensen, waarbij ook een doorkijk nodig is naar de toekomstige behoeften.*
- *Openstaan voor de mogelijkheden van praktische samenwerking; deze dienen per verzoek te worden bekeken.*
- *Kijken of er een vorm van samenwerking gewenst is tussen de beheerders van de bijzondere begraafplaatsen onderling en of, en zo ja, welke rol de gemeente hierbij kan spelen.*

8.3 MONUMENTALE GRAFBEDEKKINGEN

De gemeente ziet het belang van het restaureren van grafmonumenten met een monumentale waarde. Daarbij is het van belang te weten of het een rijks- of gemeentelijk monument betreft, aangezien het hiervan afhankelijk is welke instantie eventuele subsidiëring verzorgt.

De gemeente Oss kent een gemeentelijk monumentenbeleid. Dit houdt kort in dat de gemeente objecten tot gemeentelijk monument kan verklaren als deze belangrijk genoeg worden geacht. Hiervoor dient onderzoek en overleg plaats te vinden en het advies van de Monumentencommissie gehoord te worden.

Een aantal grafmonumenten, grafkruizen en (delen van) begraafplaatsen in Oss heeft ook daadwerkelijk een monumentenstatus verkregen; binnen onze gemeente gaat het om rijksmonumenten. In bijlage 1 is een inventarisatie opgenomen van rijks- en gemeentelijke monumenten op de begraafplaatsen.

In de Beheersverordening (vastgesteld 21 juni 2007) wordt in artikel 28 ingegaan op historisch graven en opvallende grafbedekking. Dit artikel bepaalt dat het college een lijst bijhoudt van graven die van historische betekenis zijn of waarvan de grafbedekking opvallende kwaliteit heeft. Indien tot ruiming moet worden overgegaan, moet vooraf worden onderzocht of er graven zijn die in aanmerking komen om aan deze lijst te worden toegevoegd. Indien van deze graven de grafrechten zijn verlopen, heeft het college een beslissingsbevoegdheid over het ruimen en verwijderen van grafbedekking van de op de lijst opgenomen graven.

Van behoudenswaardige grafbedekkingen, die (nog) niet zijn aangewezen als monument, is te weinig informatie om te komen tot een betrouwbare lijst. Om deze reden zou het goed zijn als de

Adviescommissie Monumenten wordt verzocht om alle begraafplaatsen te onderzoeken op bijzondere en eventueel beschermenswaardige grafbedekkingen. Bij dit onderzoek moet ook aandacht worden besteed aan hoe om te gaan met graven waarvoor geen rechten meer worden betaald.

Uitgangspunt:

- *Bijhouden en actualiseren van een lijst met graven met een historisch karakter of graven met grafbedekking van opvallende kwaliteit.*
- *Opdracht verstrekken aan de Commissie Monumenten om alle begraafplaatsen te onderzoeken op bijzondere en eventueel beschermingswaardige grafbedekkingen.*
- *Voorstel voorbereiden hoe om te gaan met beschermingswaardige graven waarvoor geen grafrechten meer worden betaald.*

8.4 LANGDURIG UITGEGEVEN GRAVEN

Op een aantal begraafplaatsen speelt dat er graven zijn waarvan de rechten zijn afgekocht voor onbepaalde tijd. Op sommige plekken zijn de nabestaanden niet meer te achterhalen.

Een graf voor onbepaalde tijd kwam vroeger geregeld voor. Een dergelijk graf wordt ook een eeuwig graf genoemd, hoewel dit eeuwigdurende betrekkelijk is. De grafrechten blijven doorlopen totdat de begraafplaats wordt gesloten of opgeheven; hoewel dit binnen de gemeente Oss slechts voor een zeer beperkt aantal begraafplaatsen een optie is. De grafrechten kunnen ook om een andere reden eindigen, zoals dat het graf sterk verwaarloosd is. Indien de grafrechten worden beëindigd kan er worden geruimd. Gedurende een jaar moet de ruiming bekend worden gemaakt bij het betreffende graf, waarna het graf kan worden geruimd en de stoffelijke resten kunnen worden opgeslagen in een depot.

Tegenwoordig worden er bijna geen graven uitgeven met grafrechten voor onbepaalde tijd. Op de gemeentelijke begraafplaatsen liggen geen graven waarvan de grafrechten voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven.

Uitgangspunt:

- *Enkel grafrechten uitgeven voor bepaalde tijd, waarbij de eerste termijn de wettelijke 20 jaar is. Bij verlenging is er een keuze tussen verlengen voor 5 of 10 jaar.*

8.5 BEGRAVEN OP EIGEN TERREIN

Door de individualisering van de wensen omtrent de laatste rustplaats is het voorstelbaar dat er een verzoek wordt ingediend voor begraven op eigen terrein. Landelijk gezien blijkt het aantal verzoeken te zijn toegenomen. In Oss is deze vraag nog niet of nauwelijks aan de orde. Mogelijk komt de vraag in de toekomst op ons af.

In november 1999 heeft de Inspectie van de Volksgezondheid voor de Milieuhygiëne de Inspectierichtlijn lijkbezorging opgesteld. In deze richtlijn wordt het begraven in eigen grond ernstig afgeraden. Dit vanwege het ongeordend en langdurig gevoelig ruimtebeslag dat een graf op de grond en z'n omgeving legt, de precedentwerking die uitgaat van het verlenen van toestemming en het feit dat binnen gemeenten over het algemeen voldoende gedifferentieerd aanbod is van

begraafmogelijkheden. De inspectie acht het in eigen grond begraven van overledenen ongewenst. In situaties waarin onvoldoende historische binding met de grond aanwezig is en voor de toekomst gegarandeerd kan worden, adviseert de Inspectie dan ook terughoudend met dergelijke verzoeken om te gaan.

Uitgangspunt:

- *Begraven in eigen grond wordt in principe niet toegestaan.*

8.6 FINANCIEEL

Om te komen tot een duurzame manier van beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen dient ook de financiële afwikkeling van het begraven tegen het licht gehouden te worden.

Door het tijdig ruimen van bepaalde grafvelden wordt ruimte gecreëerd om ook in de toekomst te kunnen blijven voldoen aan voldoende begraafcapaciteit binnen de gemeente Oss. Dit geldt voor de begraafplaats Hoogen Heuvel, maar ook voor de begraafplaats Megen.

In de capaciteitsberekeningen is ook uitgegaan van ruiming. Een begraafplaats heeft beperkte ruimte, om zo zuinig en duurzaam mogelijk met deze ruimte om te gaan is ruiming noodzakelijk. Om verdere uitbreiding te beperken is/wordt ruiming een terugkerend onderwerp op de begraafplaatsen. Hiertoe dient hiervoor een financiële reservering te worden aangelegd. Door ruiming wordt capaciteit gecreëerd, die opnieuw kan worden uitgegeven.

Groen- en ander onderhoud wordt betaald uit GBOR. Ruiming wordt betaald uit de gedane reservering hiervoor vanuit de betaalde grafrechten.

Uitgangspunten:

- *Kostendekkend begraven⁶; de tarieven worden jaarlijks bijgesteld.*
- *Voor de financiering van de ruiming van de gemeentelijke begraafplaatsen dient een reservering op de begroting worden opgenomen, die gevuld wordt door een deel van de grafrechten.*

8.7 MOGELIJKE KOMST VAN EEN CREMATORIUM

De gemeente Oss is benaderd door een marktpartij met een verzoek om medewerking aan de realisatie van een crematorium binnen de gemeentegrenzen. Het uitgangspunt is dat Oss graag een dergelijke voorziening wil huisvesten, om ook op dit gebied een zo compleet mogelijk aanbod van voorzieningen aan te bieden aan haar inwoners.

Het traject van het verkennen van de mogelijkheden tot de eventuele realisering van een crematorium loopt een geheel ander traject dan deze beleidsvisie. Wel is het van belang om te bedenken dat een crematorium effect zal hebben op met name de gemeentelijke begraafplaats Hoogen Heuvel, door een mogelijke stijging van het aantal asbestemmingen. Het is belangrijk om deze mogelijke ontwikkeling tijdig te onderkennen en hierop in te spelen door de gewenste voorzieningen voldoende aan te bieden.

⁶ Hieraan ten grondslag ligt een raadsbesluit uit 2006.

9. UITVOERINGSPROGRAMMA

Om op een toekomstgerichte wijze te kunnen blijven voldoen aan de begraafbehoefte zijn (in hoofdstuk 8) uitgangspunten benoemd. Deze uitgangspunten vormen de basis waarmee, na goedkeuring door het college, de uitvoering van het begraafplaatsenbeleid opgepakt zal worden.

Beheer (gemeentelijke) begraafplaatsen:		Actie door:
1.	Het beheer van een begraafplaats continueren door regelmatig te ruimen, deze ruiming dient bij voorkeur planmatig en per vak uitgevoerd te worden.	GBOR/PPCBZ
2.	Slechts tot uitbreiden van begraafplaatsen overgaan wanneer ruimen of creëren van meer graven op de betreffende begraafplaats (inbreiden ⁷) onmogelijk is.	SSO/PPCBZ
3.	Voor de financiering van de ruiming van de gemeentelijke begraafplaatsen dient een reservering op de begroting te worden opgenomen, die gevuld wordt door een deel van de grafrechten.	PPCBZ
4.	De administratie en registratie van de gemeentelijke begraafplaatsen op orde hebben en houden.	PPCBZ
5.	Toekomstgerichte (on)mogelijkheden van de gemeentelijke begraafplaats Megen onderzoeken in verband met de beperkte capaciteit door onder andere de grondwaterstand en archeologische funderingsresten.	SSO/PPCBZ
6.	Van een aantal bijzondere begraafplaatsen dient te worden uitgezocht wie de beheerder is en wat de juridische status is.	PPCBZ

Beheerders bijzondere begraafplaatsen:		Actie door:
7.	Jaarlijks een bijeenkomst beleggen met de beheerders van de bijzondere begraafplaatsen, met als doel elkaar op de hoogte houden en eventuele moeilijkheden vroegtijdig onderkennen, waarbij ook een doorkijk kan worden gegeven naar de toekomstige behoeften. Onderwerpen van bijeenkomst kunnen zijn (tekort aan) vrijwilligers, samenwerking en kennisuitwisseling.	PPCBZ + andere afdelingen op uitnodiging
8.	Openstaan voor de mogelijkheden van praktische samenwerking met andere begraafplaatsbeheerders; deze dienen per verzoek te worden bekeken.	PPCBZ/GBOR
9.	Kijken of er een vorm van samenwerking gewenst is tussen de beheerders van de bijzondere begraafplaatsen onderling en of, en zo ja, welke rol de gemeente hierbij kan spelen.	PPCBZ/SSO

⁷ Bij inbreiding dient wel de kwaliteit van de begraafplaats te worden gewaarborgd. Bij een brutografoppervlak van 6 tot 8 m² kan een gezond evenwicht worden gerealiseerd in de beheers- en onderhoudskosten en de te ontvangen opbrengsten.

Kwaliteit behouden:		Actie door:
10.	Bijhouden en actualiseren van een lijst met graven met een historisch karakter of graven met grafbedekking van opvallende kwaliteit.	PBWM/PPCBZ
11.	Opdracht verstrekken aan de Commissie Monumenten om alle begraafplaatsen te onderzoeken op bijzondere en eventueel beschermingswaardige grafbedekkingen en parallel daaraan een voorstel voorbereiden hoe om te gaan met beschermingswaardige graven waarvoor geen grafrechten meer worden betaald.	PBWM/SSO
12.	Begraven in eigen grond wordt in principe niet toegestaan.	Algemeen

Grafuitgifte en tarieven:		Actie door:
13.	Enkel grafrechten uitgeven voor bepaalde tijd, waarbij de eerste termijn de wettelijke 20 jaar is. Bij verlenging is er een keuze tussen verlengen voor 5 of 10 jaar.	PPCBZ
14.	Kostendekkend begraven; de tarieven worden jaarlijks bijgesteld.	PPCBZ

BIJLAGEN

BIJLAGE 1**MONUMENTEN OP BEGRAAFPLAATSEN**

Objectnr.	Rijksnr.	Plaats	Straat	Objectomschrijving
R801	32378	Demen	Maasdijk 69	Zaalkerk met toren, kerkhof
R830	518204	Demen	Maasdijk (nabij 69)	Begraafplaats en onderdelen
R831	518205	Demen	Maasdijk (nabij 69)	Grafkruis
R832	518236	Demen	Maasdijk (nabij 69)	Grafkruis
R834	420460	Demen	Maasdijk (nabij 69)	Grafkruis
R833	520459	Demen	Maasdijk (nabij 69)	Grafmonument
R835	520461	Demen	Maasdijk (nabij 69)	Grafkruis
R836	520462	Demen	Maasdijk (nabij 69)	Grafmonument
G812	166	Deursen	Laagstraat 16	Zaalkerk, bidkapel, lijkenhuisje, priestergraven
R636	516615	Haren	Kerkplein (nabij 7)	Baarthuisje en Calvarieberg
R828	518194	Huisseling	Hamstraat (nabij 1)	Pastoorsgraf en baarthuisje
R687	516607	Megen	Schoolstraat (nabij 10)	Grafmonument
R688	516608	Megen	Schoolstraat (nabij 10)	Grafmonument
R689	525655	Megen	Schoolstraat (nabij 10)	Grafmonument
R302	516618	Oss	Eikenboomgaard	Kavel + 30 oudste grafmonumenten (aanleg, grafschikking)
R303	516617	Oss	Eikenboomgaard	Grafmonument
R304	525643	Oss	Eikenboomgaard	Grafmonument
R305	525644	Oss	Eikenboomgaard	Grafmonument
R317	525646	Oss	Eikenboomgaard	Grafmonument
R318	525647	Oss	Eikenboomgaard	Calvarieberg
R750	518207	Ravenstein	Molensingel	Begraafplaats c.a.
R755	32370	Ravenstein	Pollekespad/stadsgracht	Kerkhof op overblijfsel vesting
R790	520442	Ravenstein	Molensingel	Grafmonument
R791	520443	Ravenstein	Molensingel	Grafmonument
R792	520444	Ravenstein	Molensingel	Grafmonument
R793	520445	Ravenstein	Molensingel	Grafmonument
R794	518208	Ravenstein	Molensingel	Grafmonument

OVERZICHT BEGRAAFPLAATSEN GEMEENTE OSS